

ja ens era conegut com abat de San Victorian de Aínsa (Aragó, no lluny de Rbg.) en el 2n quart del S. XII (*Esp. Sagr.* vol. de Barbastre, p. 162).

Aquí tenim sens dubte, un derivat de l'arrel AMAL- amb sufix -TO, que seria primitivament *AMALITO, i amb la normal evolució romànica, *Amaldo*. A causa de la deficiència del Först. en noms visigòtics, ja hem d'esperar que no ens forneixi gaire casos d'aquests derivats en -TO, però en tenim d'altres, sobretot en fonts catalanes; alguns amb gran quantitat i arcaisme.

1) El nom d'home GALITO —en cas complement *Galitone*, el tenim testificat en massa, una quinzena de documents, a Pallars i Ribagorça, fins més enllà de l'any 1000 (publ. per Abadal, *P. i R.*, i SerranoS.). I també apareix en dos arcaics docs. de 920 i 957, a l'alt Ripollès (docs. p.p. Udina, *Arch. Cond.* S. X, §§ 65 i 137); en un dels textos més tardans, c. l'a. 1000, ja apareix *Galto* (*P. i R.* n. 217) sincopat com el nostre *Amaldo*. Derivat en -TO de l'arrel germ. GA(I)LA-, de la qual Först. (co. 1568) registra derivats homòlegs *Gelizo*, *Gelico*, *Gailo*, però no GALITO justament perquè aquesta havia de ser la forma peculiar del gòtic; i sense la sonorització romànica, puix que és d'un document pallarès.

2) De l'arrel germ. GAWJA- (Först. 622) tenim un deriv. GAWITO o GAWATO que trobem en textos catalans en les formes *Gabato*, en doc. pallarès de 996 (Abadal, *P. i R.* n. 316), i *Gamatono* en doc. rossellonès de 965 (*InuLC*, s.v. *puig*). El qual ens ha donat el nom del llogaret vigatà *Gavadons*, Sant Cugat de *Gavadons* (V. vol. IV, 335) < GAWATONS en genitiu, molt documentat des del S. X (*Gavadones*, -*adon*); si bé aquest tampoc, sens dubte perquè és gòtic, no figura en Förstemann.

3) En docs. d'Organyà trobem els NPP *Gasitan* a. 963 i *Giciada* a. 993 (MiretS., *BABL* VIII, 418), sens dubte germ. *GISITA(N) derivat de l'arrel GIS-, que és de les bastant fecundes (37 noms en Först., i V. supra, art. *Ges*).

4) Però hi ha altres derivats en -T- o sons resultants segons fonètica (germ. o romànica): *Frawita* i *Newita* personatges gots dels Ss. IV i V, i una desena de casos de derivats en -to, -t, -tes (Först. 1385) als quals Först. afegeix encara *Gauwidis*, *Gawiso*, S. XIII, o *Ca-wizo* (col. 622, 625) i *Harido* (S. IX, Först. 786, 785).

Reforça singularment el caràcter germànic de tot això el fet que al costat d'aquests noms en -TO i, fent-hi parella, trobem noms en -TA. A l'article *Gavadons* hem assenyalat la seva parella *Gavadà*, llogaret dependent de Tivissa, molt documentat des dels Ss. XV, XVI i XVII; i en una variant més conservadora el retrobem com *Gavetà* a l'alt Conflent (te. Fontpedrosa, XXIII, 141.14).

Això ens condueix a la forma que hem de suposar a la base del nostre *Amaldà*, és a dir *AMALITA, -TAN, paral·lel a AMALITO, d'on l'*Amaldo* que hem vist a

tants textos cat. i arag. dels Ss. X-XII; i la síncope romànica en els ha lliurat en la forma *Amaldo* i *Amaldà* des dels Ss. X o XII.

En conclusió podem ja declarar sense cap dubte que l'etimologia de *Maldà* és un nom de persona germànic. Les formes antigues del nom ens permeten assegurar que ve de la coneguda arrel pan-germànica AMAL-, vivíssima sobretot en gòtic. La fonètica històrica catalana ja ens indueix a suposar, com a forma de l'ètimon, *AMALITAN, derivat mitjançant un sufix -TA-/-TO-, no gaire documentat per Först. perquè sembla haver estat propi sobretot dels gots, com AMAL-, però que hem suplert amb testimonis de fonts sobretot catalanes (1), (2), (3) (i algunes altres, 4).

DERIV. Havia existit un poblet *Maldanell*, prop de Maldà: Sant Joan de *Maldanell* avui despoblat, *BCCEC* XV, 285. Documentat *fi S. XII: Amaldanell* (*BABL* VII, 112); *S. XII: Almadanell*, en les llistes parr., p.p. Pladevall (docs. II i I, n. 202); 1359: *Maldanell* (*CoDoACA* XII, 40).

Descartem possibilitats pre-romanes, a base de paronímies massa vagues: un *celtisme* a base de l'irl. ant. *amarc* 'mirada', i un teònim *Amarcolitanos* (cf. *Btr. z. Nfg.* 1973, 202), puix que s'hi oposa -RC-. Una vaga connexió amb el verb cat. *mal·dar*: l'art. del *DECat* V, 391b24 i n. 33 ja ens en desenganya. Un *Amalenus* citat per Holder (III, 325.sf.) no deu ser sinó un derivat més de l'arrel germ. AMAL-.

¹ A distingir de *Ameilla* que hi figura, amb nº

188, com *Amenla*, agre. de Montoliu de Segarra.—

² Declaren lliures els de Verdú de *quèstia* i altres prestacions, però retenint-se els drets dominicals. Es veu, doncs, que aquest Guillem de Cervera devia tenir condomini sobre Verdú, amb el monestir de Poblet. Imaginem un noble senyor que, en les seves velleses s'havia retirat de la vida seglar, a Poblet, donant-s'hi, junt amb els seus drets feudals. Dóna lloc per fer la conjectura que es tracti de l'autor dels famosos *Proverbis*, la gran peça de la nostra primerenca literatura didàctica, que he publicat i comentat. En l'ed. ja faig notar que seria un noble segarrenc, d'edat avançada, que dotat de la gran saviesa i erudició, patristica i bíblica, que llueix arreu en la seva obra, fou rebut entre els monjos ordenats de Poblet, i en la posició preeminent que deixa entendre aquesta carta. Com que Verdú i Maldà són límitrofs, és natural que dos monjos fills d'aquests pobles hi fossin cridats com testimonis.

La Malè, V. *La Malesa* *Malefa*, V. *Vilamalefa*

Les MALEÏDES

Nom literari que els escriptors del segle XIX dona-